

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium, Kpt. Nálepku 6, 073 01 Sobrance
4. Názov projektu	Zvyšovanie čitateľskej, matematickej, finančnej a prírodovednej gramotnosti na gymnáziu
5. Kód projektu ITMS2014+	312011U042
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	5.5.2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Gymnázium –projektová učebňa
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr.Mária Hviždáková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://www.gsobrance.edupage.sk/

- **Manažérske zhrnutie:**

Kľúčové slová: Pojmové mapy a ich využitie na hodinách čitateľskej gramotnosti

Krátka anotácia:

Na stretnutí pedagogického klubu boli prezentované pojmové mapy ako účinná analytická technika riešenia problémov, grafické spracovanie riešenia problému, problematika zachytená formou súvislosti v pojmových bublinách.

Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Hlavnou témou stretnutia boli aktivizujúce metódy a využívanie pojmovej mapy. Uvádzame hlavné teoretické časti prezentácie, ktorá bola použitá na klube.

Pojmová mapa je v skratke kognitívnym nástrojom na vizuálne znázornenie vzťahov medzi myšlienkami, konceptami, slova alebo symbolmi. Podobne ako mapa ukazuje umiestnenie ciest, ulíc, budov, a ich vzájomné prepojenie, vo väčšom celku pojmová mapa robí to isté, len s vašimi vedomosťami a poznaním.

Pojmové mapy

Technika pojmových máp bola vytvorená v 70. rokoch 20. storočia profesorom Josephom Novakom. V tom čase sa jeho výskum zameriaval na učenie, proces tvorby vedomostí a ich spôsob reprezentácie. Jeho práca vychádzala z objavov kognitívneho vedca Davida Ausubela, ktorý bol priekopníkom v oblasti vzdelávania.

David Ausubel bol proti obyčajnému memorovaniu a zástancom zmysluplného vzdelávania, ktoré vedie k hlbšiemu porozumeniu informácií, a to prostredníctvom organizovania a spájania informácií. Na tomto základe je postavená aj tvorba pojmových máp.

a rozdiel od [myšlienkových máp](#), ktoré fungujú podobne, pojmové mapy vychádzajú z kontextového rámca, ktorý je určený ústrednou otázkou.

Pri myšlienkových mapách vychádzate z jednej ústrednej myšlienky a spájate ju s ďalšími. Nevidíte však nevyhnutne hlbšie vzťahy medzi jednotlivými myšlienkami, skôr prepojenie jednotlivých myšlienok s hlavnou.

Naproti tomu, pojmová mapa znázorňuje detailnejšie vzťahy medzi jednotlivými pojmami (napr. príčina/následok, podmienka k splneniu, prispieva k zlepšeniu), a pojmy sú obvykle spájané s viacerými v rámci celej mapy pre znázornenie hlbších a zložitejších vzťahov.

Najlepším dôvodom je zlepšená schopnosť porozumenia, zapamätania si, aplikovania v praxi a kreativity. Všetky tri závisia od schopnosti vytvárať nové prepojenia a súvislosti.

Napríklad kreativita je, okrem iného, o schopnosti vytvárať prepojenia medzi rôznymi vecami.

Takisto si lepšie pamätáme veci, ktorým viac rozumieme a to súvisí s našou schopnosťou prepojiť si veci medzi sebou, a spojiť ich s tým, čo už vieme, vtedy veciam rýchlejšie pochopíme. Určite sa aj vám už stalo, že nie ste najprv niečomu nerozumeli a potom prišiel niekto, kto povedal, je to ako x, a náhle sa vám rozjasnilo.

Vďaka prepájaniu pojmov a konceptov v sieti ďalších pojmov a vytváraním vzťahov medzi nimi, pojmová mapa predstavuje skvelý nástroj pre zjednotenie rozdielnych pojmov a konceptov, ktoré vám bežné metódy učenia a vytvárania nových vecí nemajú ako poskytnúť.

Preto majú pojmové mapy široké využitie nielen vo vzdelávaní na školách, kvôli čomu pôvodne vznikli.

Využitie pojmových máp a ich výhody

- Znázorňovanie vedomostí
- Tvorba poznámok – poznámky z prednášok alebo kníh
- Organizovanie vedomostí do celkov
- Vzdelávanie a výučba – jednoduchšie vysvetľovanie zložitejších myšlienok
- Tréning zamestnancov – znázornenie kontextu a vzťahu materiálu k pracovnej náplni
- Tvorba vízie firmy
- Jednoduchšia komunikácia a prezentácia komplexných myšlienok
- Efektívnejší [brainstorming](#)
- Znázornenie myšlienkového procesu
- Podpora meta kognitívnych schopností – pomáha premýšľať o premýšľaní a naučiť sa, ako sa lepšie učiť

Ako na tvorbu pojmovej mapy

Keď už viete, čo je pojmová mapa a aké sú jej výhody, pozrime sa aj na to, ako ju vytvoriť.

Celý proces má 4 jednoduché kroky:

1. Ústredný problém
2. Urobte si zoznam všetkých kľúčových pojmov/konceptov
3. Rozvite kľúčové pojmy/koncepty o ďalšie pojmy/koncepty
4. Vytvorte prepojenia medzi pojмами/konceptami

1. Krok – ústredný problém

Dobрым spôsobom, ako správne definovať ústredný problém, je vytvoriť ústrednú otázku, ktorá jasne a zrozumiteľne určuje, o čom má pojmová mapa byť a kam má smerovať.

V začiatkoch mnoho ľudí tvorí pojmové mapy tak, že vymýšľajú, čo všetko súvisí s témou. Lenže v skutočnosti sa tak iba vzdávajú od pravej podstaty, kvôli ktorej mapu tvoria – zodpovedať/vyriešiť ústredný problém.

2. Krok – kľúčové pojmy/koncepty

Urobte si zoznam všetkých kľúčových pojmov, o ktorých si myslíte, že by vám pomohli lepšie pochopiť tému.

Napríklad, ak by ste sa pripravovali na vyučovaciu hodinu, kľúčové koncepty by mohli byť nasledovné:

- Hľadanie materiálov
- Organizovanie materiálov
- Podanie a a vysvetlenie témy
- Úlohy na zapojenie žiakov
- Očakávané správanie/výstupy žiakov

Alebo ak by ste vzdelávali ľudí vo firme, kľúčové koncepty by mohli byť:

- Čo treba trénovať
- Akým spôsobom bude tréning prebiehať
- Očakávané nové správanie a zručnosti zamestnancov
- Kontrola

3. Krok – rozvitie kľúčových pojmov a konceptov

Akonáhle si určíte kľúčové pojmy, potrebujete ich začať rozvíjať o detaily. Kľúčové je v tomto prípade slovo detaily. Treba si uvedomiť, že čím viac budete prechádzať od kľúčových konceptov k ďalším konceptom, tým viac by ste mali byť konkrétnejší.

Na ich rozvitie sa môžete pýtať otázky ako napríklad:

- Aké dôležité fakty alebo myšlienky sa týkajú tejto témy?
- Kto, čo kedy, kde, ako, prečo?
- Aké postupy sa na to dajú využiť.

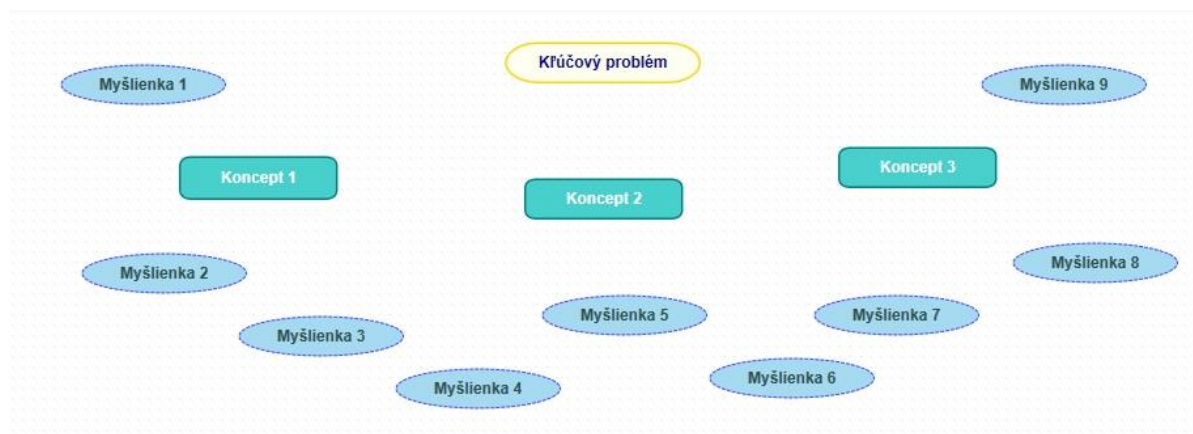
Nové otázky časom a skúsenosťami objavíte sami. Neexistuje na to predpísaný postup, ktorým sa môže riadiť každý. Každá pojmová mapa je iná, a to si vyžaduje aj iný prístup a teda iné otázky.

Ak ostaneme u prvého príkladu s prípravou na vyučovaciu hodinu, koncept *hľadanie materiálov* sa dá rozvíť nasledovne: internet, knižnica, prezentácie na YouTube o danej téme, populárne knihy...

Koncept *organizácia materiálu* sa dá rozvíť napríklad takto: čo už žiaci vedia o danej téme, aké základy potrebujú k plnému pochopeniu nových informácií...

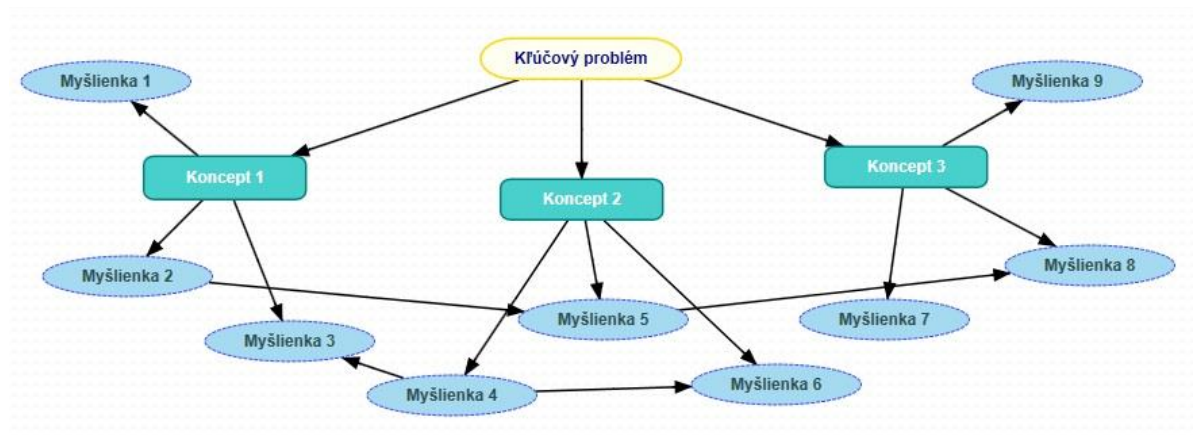
Ak by sme prešli k vzdelávaniu vo firme, koncept *akým spôsobom bude tréning prebiehať*, by sme mohli rozvíť takto: teoretická časť, ukážka na príkladoch, praktická časť.

A takto by ste pokračovali ďalej. Celkom jednoduché.

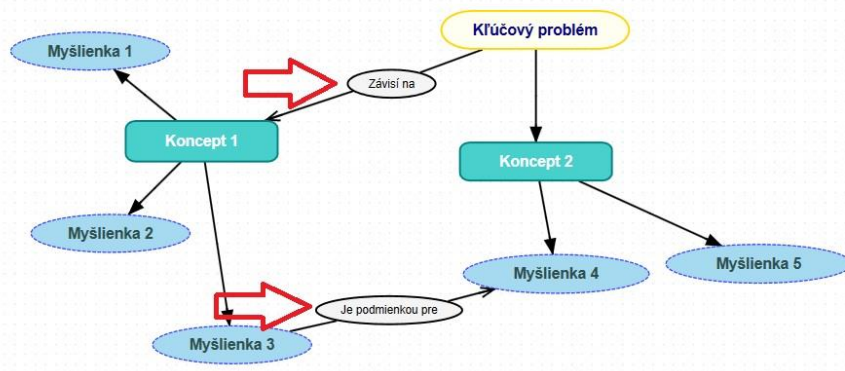

4. Krok – vytvorenie súvislostí

Posledným krokom, na ktorý netreba zabúdať, je vytvorenie prepojení medzi pojmi, aby ste videli celý obraz, nie len malú časť. Takto uvidíte stromy aj les zároveň.

Nejde však iba o vytvorenie prepojení. Prepojenia, ak je to možné, by mali opisovať aj samotný vzťah medzi pojmi. To znamená, že koncepty nebudú len prepojené čiarou, ale mali by mať presné označenie charakteru vzťahu medzi nimi. Môže sa to zdať komplikované, ale aha, aké je to jednoduché. Ku každému vzťahu stačí iba dopísať jeho typ...

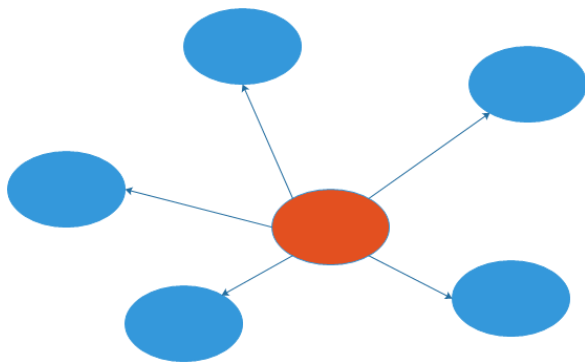
Lenže to nás privádza k otázke: Aké typy prepojení môžete pri tvorbe pojmovej mapy použiť? Existuje 6 základných typov prepojení:

- **Zahrnutie:** je časťou, obsahuje, skladá sa z
- **Vlastnosť/typ:** je typom, má vlastnosť
- **Účinok:** je príčinou, je použitý na, zlepšuje, je podmienkou pre, závisí na
- **Proces:** je výstupom, je výsledkom, je súčasťou procesu
- **Čas:** predchádza, nasleduje, v súčinnosti s
- **Podobnosť:** je podobný, je ako, je opakom

Typy pojmových máp

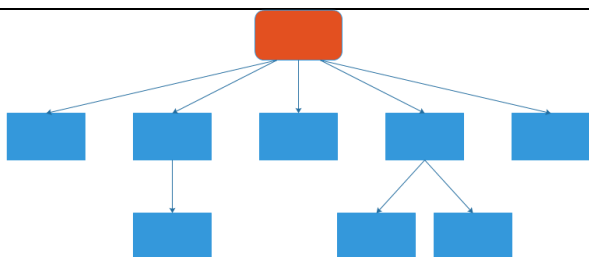
Pavúková pojmová mapa

Je organizovaná okolo centrálnej myšlienky alebo témy, ku ktorej sú pripojené súvisiace podkategórie. Je ideálna na reprezentáciu jednoduchších pojmov a konceptov.

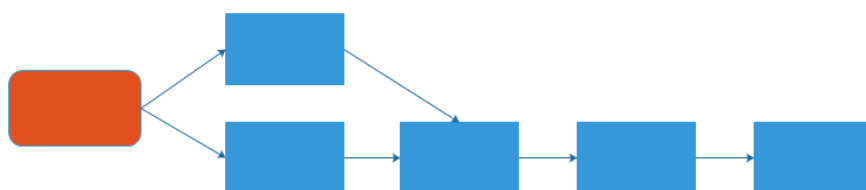
Hierarchická pojmová mapa

Najčastejšie reprezentuje informácie v zostupnom slede. Najdôležitejšie informácie sú umiestnené na vrchu pojmovej mapy a smerom dole umiestňujete menšie a konkrétnejšie časti, z ktorých sa skladá hlavná myšlienka.

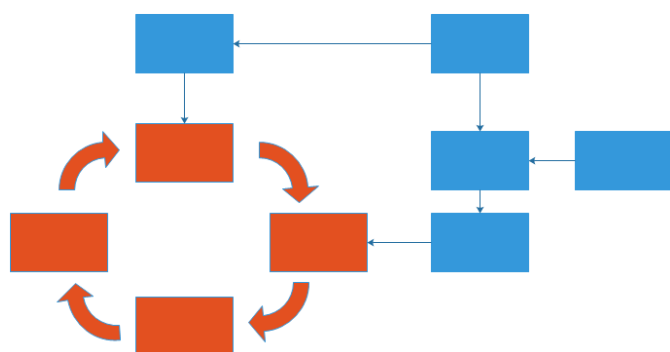
Vývojová pojmová mapa

Tento typ je vhodný najmä na zobrazovanie procesov, pretože vie dobre zobrazíť logickú následnosť jednotlivých krokov v procese.

Systémová pojmová mapa

Systémové pojmové mapy sú vhodné pre komplexnejšie myšlienky. Zahŕňajú širokú škálu dát, informácií a vzťahov. Pri jej tvorbe rozvíjate kritické myslenie a schopnosť riešiť zložitejšie problémy. Keď sa však komplexnosť vymkne z pod kontroly, môže sa stať neprehľadnou.

Záver a odporúčania:

Pojmové mapy sú vhodnou metódou, ktoré je možné použiť najmä v prezentačnej a fixačnej časti VH. Je vhodné, ak sú jednotlivé nadradené*/ podradené pojmy vyznačované graficky, farebne alebo inak vizuálne. Pokiaľ je spracovaná elektronicky, môže ju upravovať, meniť a spolupracovať na nej viac riešiteľov.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Zuzana Ryniková
12. Dátum	5.5..2022
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Marián Mižák
15. Dátum	6.5.2022
16. Podpis	